

Upravništvo: Ljubljana, Knafjeva 5
— Telefon števil. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga číslo 78.180,
Wien št. 105.241.

Izloha vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafjeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon števil. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon števil. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

JUTRO

Skupna izjava nemške in ruske vlade

Cilj ruskih in nemških operacij na Poljskem — Poljska država naj se obnovi na drugačnih temeljih — Nemški poziv Angliji in Franciji

Berlin, 18. sept. br. Nemška in ruska vlada sta danes objavili naslednjo skupno izjavo:

Da se prepreči neutemeljene domneve o nalogah na Poljskem operirajočih nemških in ruskih čet, izjavljata vlada nemškega rajha in vlada Sovjetske unije, da operacije teh čet ne zasledujejo nobenega cilja, ki bi ne bil v skladu z interesi Nemčije in Rusije, ali ki bi nasprotoval duhu in črki med Nemčijo in Rusijo sklenjenega nenapadalnega pakta. Naloga teh čet je, da obnovi na Poljskem red in mir, ki je bil porušen zaradi razpada poljske države in da omogoči prebivalstvu Poljske, da ustvari in na novo uredi pogoje svoje državne obstojnosti.

Nemškemu komuniqueju je dodano še naslednje pojasnilo, ki ga ruski komuniquej, izdan v Moskvi, ne vsebuje:

Obe vladi zastopata mnenje, da so prenehali obstojati naravni eksistenčni pogoji dosedanje poljske države, ki so manjkali prav za prav že pri njenem osnovanju, in da je ta poljska državna tvorba končno veljavno razpadla. Obe vladi soglašata v tem, da je treba pomagati poljskemu narodu pri ustvaritvi potrebnih pogojev, da se bo lahko dosegel nov, življenja sposoben državni organizem. To pa je izključno naloga nemške in ruske vlade. Obveznosti, ki sta jih prevzeli Anglija in Francija v cilju, da pomagata Poljski, so postale brezpredmetne. Zato se mora Angliji in Franciji sedaj postaviti vprašanje, zakaj prav za prav hočeta vojno.

Ruske čete dospele do madžarske meje

**V Brestu Litovsku srečanje nemške in ruske vojske
Določitev začasne demarkacijske črte med obema
armadama**

Moskva, 18. septembra. AA. (Reuter) Sročil je bil objavljen naslednji komunique sovjetskega vrhovnega poveljstva:

Dne 17. septembra zjutraj so delavske in kmečke čete rdeče armade prekorale zapadno mejo ob vsej črti od Dvine ob letonski meji do Dnjestra ob rumunski meji. Poljske čete so dajale slab odpor. Do večera so čete rdeče vojske zasedle Parapjanov, Vološin in Molodečno, prekorale reko Njemen ter dospele v Korosevice, Mir, Rovno, Tarnopol in Kolomejo. V toku borbe so sovjetske letalske sile sestrelile sedem poljskih letal ter prillile tri težke bombnike, da so pristali. Prebivalstvo v zasedenih krajih je navdušeno pozdravilo rdečo armado.

Černovice, 18. sept. br. Sovjetske čete prodirajo v 800 km dolgi fronti na poljsko ozemlje, ki so ga ponekod zasedle že v globino 80 km. Ob poljsko-rumunski meji so ruske čete danes zavzele mesti Sniatin in Kutu, ter se naglo bližajo proti poljsko-madžarsko-rumunski meji. Ostanke poljske armade se umikajo čez mejo v Rumunijo. Na nekaterih mestih so ruske čete prodrele celo preko 100 km daleč na poljsko ozemlje.

Bern, 18. sept. br. Švicarska poročevalska agencija je prejela iz Helsinkov na slednji brzobjav o napredovanju ruskih čet na Poljskem: V Vzhodni Poljski so ruske čete napredovale že nad 60 km in so se pomaknile od mesta Baranoviča še dalje v notranjost. V Vzhodni Galiciji so Rusi zasedli Tarnopol in Kolomejo, njihovi motorizirani oddelki pa prodirajo proti mađarski meji.

Moskva, 18. sept. br. Sovjetski poročevalski urad Tas poroča, da so danes zgodaj zjutraj sovjetske čete dosegle bivšo češkoslovaško mejo in da so popolnoma pretrgale zvezo med Rumunijo in Poljsko. Riga, 18. septembra. AA. (Reuter) Po poročilih, ki so sem prispela iz Poljske, so sovjetske čete dosegle mesto Vilno ob poljsko-litvanski meji.

Protest poljske vlade

Bukarešta, 18. sept. s. Poljska vlada je z obmejnega poljskega mesta Kutu, kjer je danes zjutraj imela svoj sedež, objavila komunikle, v katerem popolnoma odobrava postopanje svojega poslanika v Moskvi, ki je odklonil sprejem ruske note o vkorakanju ruske vojske na Poljsko. Poljska vlada označuje vkorakanje ruske vojske na Poljsko kot enostranski akt agresije, prekrištev nenapadalne pogodbe med Rusijo in Poljsko ter prekrištev meje, proti čemur ostro protestira. Poljska vlada pravi, da je bil napad z ruske strani izvršen v trenutku, ko se Poljska uspešno zoperstavlja nemškemu napadu, ter poljska vlada še vedno v redu vrši svoje posle in nikakor ni prenehala obstojati.

Bukarešta, 18. septembra. AA. (Havas) Poljska vlada je poslala vsem tujim vladam noto, v kateri jih obvešča o vkorakanju ruskih čet na Poljsko. V noti pravi poljska vlada, da predstavlja intervencija sovjetske vojske proti Poljski akt napada.

Vprašanje določitve nove ruske meje

Berlin, 18. sept. s. Danes popoldne sta se v Brest-Litovsku sestali nemška in ruska vojska. Srečanje je bilo prijateljsko. Oficirji so si svečano podali roke. Med poveljstvi obeh vojsk je bil dosežen sporazum, da bo na licu mesta določena začasna linija, ki je obe vojski ne smeta prekorati.

Berlin, 18. sept. z. Na vprašanja, ali je demarkacijska črta med nemško in rusko armado na Poljskem že določena, odklanja meroadnji berlinski krogi vsak odgovor. Opozarjajo samo na to, da je brest-litovski mir določil ozemlje, ki pripada Rusiji. O tem, ali naj tudi sedaj velja tedanja razmejitev med Rusijo in Poljsko, odklanjajo v Berlinu vsako informacijo. Položaj je v tem pogledu zaenkrat še docela nejasen tudi zaradi tega, ker v Berlinu nimajo še nobenih zanesljivih informacij o tem, kako bo vkorakanje ruske

armade na Poljsko vplivalo na splošni evropski položaj, zlasti pa na nevtralne države na jugovzhodu Evrope. Predvsem je še docela neznan, kakšno stališče bo zavzela Anglija. V poučenih krogih namigujejo, da bo Nemčija ponovno stavila predlog za sklenitev mira. Za zelo verjetno smatrajo, da bo Hitler sklical še ta teden državni zbor, na katerem bo zavzel svoje stališče in postavil ultimativne zahteve.

Poljski poslanik bo zapustil Moskvo

New York, 18. sept. s. Poljska vlada je naročila svojemu poslaniku v Moskvi, da zaprosi za potni list in zapusti Rusijo.

Z rusko vojsko gredu tudi propagandni oddelki

London, 18. sept. s. Kakor poročajo s Poljske, gredu z rusko vojsko tudi propagandni vojaški oddelki, ki so že začeli prirejati propagandna zborovanja v zasedenih ozemljih.

Moskva, 18. sept. o. Član ruske vlade je imel po radiu govor, v katerem je izjavil, da se vkorakanje ruske vojske na Poljsko ni izvršilo samo zaradi zaščite beloruskega in ukrajinskega prebivalstva temveč tudi za to, da se tako odpre pot za komunistično doktrino v ves svet. Njeno prodiranje sta leta 1920. ustavila pred vrati Varšave Pilsudski in fašistična poljska država. Na

dalje je izjavil, da je še daleč od ureditve rusko-japonskih nesoglasij. Rusija se bo še nadalje borila za neodvisnost Kitajske in bo tudi še nadalje podpirala Čangkajskovo vlado.

Varšava se noče predati

Černovice, 18. sept. AA. (Havas) Davi ob treh je potekel rok nemškega ultimata za predajo Varšave. Glavno mesto Poljske ni odgovorilo, toda ne ve se še, ali so Nemci izvršili grožnje, da bodo mesto napadli z vseh strani.

Posebni dopisnik agencije Stefani, ki se mudi na fronti pred Varšavo, poroča, da do trenutka, ko pošilja svoje poročilo, poljski parlamentarci še niso prišli pred nemške linije. Toda Hitler je odredil, naj se na parlamentarce še nekaj časa počaka. Zato nemško topništvo in nemško letalstvo še nista bombardirala Varšavo. Sirojo se glasovi, da je v Varšavi nastal upor. Del civilnega prebivalstva želi Varšavo predati, vojska pa misli, da jo je treba še dalje braniti.

Berlin, 18. sept. s. Nemško vojaško poveljstvo je zvečer objavilo, da se bodo začele vojaške operacije proti Varšavi, ker Poljaki na poziv niso poslali nobenega odposlanstva za pogajanja o predaji mesta.

Nemška poročila

Berlin, 18. sept. br. Nemško vrhovno poveljstvo je danes popoldne objavilo naslednje vojno poročilo:

Vojni pohod na Poljsko se bliža koncu. Po popolni obkolitvi Lvova in zavzetju Lublina stoji del nemške vzhodne vojske na splošni črti Lvov-Włodzimierz-Brest Litovsk-Białystok in je s tem glavni del Poljske zaseden. Zadaj za to črto je na raznih krajih še v teku uničenje in zajetje posameznih raztresenih ostankov bivše poljske armade. Najmočnejši del teh obkoljenih vojnih enic, ki predstavljajo približno četrtino poljske vojske, je raztresen na zelo ozkem ozemlju južno Wyszogroda med Bzuro in Vislo in se od večera dalje bližja razkroju.

Iz obkoljene Varšave je včeraj poljski radio nastvil na nemško vrhovno poveljstvo izjavo, da so Poljaki pripravljeni sprejeti nemškega parlamentarca, nakar je nemško vrhovno poveljstvo takoj pristalo. Včeraj do polnoči se pri naših četah še ni javil noben parlamentarec.

Zračno orožje je učinkovito napadlo južozapadno od Wyszogroda obkoljene poljske čete.

Poljska letala se na vsej fronti niso nikjer pojavila. Nemško zračno orožje je s tem v bistvu izpolnilo nalogo, ki mu je bila zastavljena na vzhodu. Številne ednice letalstva in protiletalskega topništva so se pomaknile nazaj in čakajo, da jih bodo uporabili drugod.

Umik Poljakov v Litvo, Lotiško in Rumunijo

Zaradi ruske intervencije so se poljske vojske začele umikati v sosednje nevtralne države

Černovice, 18. sept. br. Na rumunsko letališče v Černovicah je prispelo nad 300 poljskih letal. Po večini gre za vojaška letala. Posebna komisija ima nalogo, da razoroži posadke in letala zapleni. Posadke so internirane. Danes popoldne je prispela v Černovice tudi večja kolona poljskih tankov in večje število poljskega protiletalskega topništva. Rumunske vojaške oblasti so vse to orožje zaplenile, posadke pa internirale.

Černovice, 18. sept. br. (DNB) Rumunske oblasti na poljski meji imajo polne roke dela, da izvedejo likvidacijo poljske državne uprave in poljske oborožene sile. Predsedniku poljske republike Moscickemu, ki je pobegnil v Rumunijo, je začasno nakazana za bivališče neka vila v bližini kraljevega gradu Cotroceni. Poljski zunanji minister Beck, ki se prav tako nahaja na rumunskem ozemlju, je skušal sklicati v Černovicah konferenco pri poljski vladi akreditiranih diplomatskih predstavnikov, kar pa je rumunska vlada zabranila. Rumunska vlada sedaj proučuje vprašanje, ali naj dovoli poljski vladi odhod v kako drugo nevtralno državo ali ne.

Moscicki in Beck odpotovala v Francijo

Bukarešta, 18. sept. s. Predsednik poljske republike Moscicki in zunanji minister Beck sta na poti v Konstanco, odkoder nameravata z ladjo nadaljevati pot v Francijo.

Maršal Rydz Smigly s štabom v Černovicah

Černovice, 18. sept. AA. (Stefani) Davi ob treh je prispel v Černovice maršal Rydz Smigly z vsem generalnim štabom poljske vojske. V teku noči je prispelo v Rumunijo čez 10.000 civilistov ter več divizij poljske vojske, v prvi vrsti specialne čete. Avtomobili Rdečega križa nprestanoprevajajoranjencevRumunijo. Člani poljske vlade so odpotovali

litovsko vlado s spomenico, v kateri zahtevajo, naj se Vilno z vsem okrožjem zopet priključi Litvi.

Poljski poslanik pri Halifaxu

London, 18. sept. s. Poljski poslanik grof Racziński je danes posetil zunanje ministristvo.

Nemške letalske izgube na Poljskem

London, 18. sept. s. Po poljskih virih je bilo tekom nemško-poljske vojne sestreljenih okoli 280 nemških letal. To bi pomenilo izgubo približno 1000 letalskega moštva.

Po nemški sodbi je Poljska žrtev Anglije

Berlin, 18. sept. br. (DNB) Današnji »Völkischer Beobachter« razpravlja v daljšem članku o usodi Poljske in o nezadržnem ter naglem prodiranju nemških čet. Članek prihaja do sklepa, da je nesrečno usodo poljskega prebivalstva zakrivila naravnost kazniva zunanja politika sedanje poljske vlade. Glavni krivec

Anglija in Francija v novi situaciji

V pričakovanju nove Hitlerjeve mirovne ponudbe z Mussolinijevim posredovanjem

London, 18. sept. z. Včeraj so se ves dan vodila posvetovanja med posameznimi člani vlade o novem položaju, ki je nastal zaradi vkorakanja ruskih čet na Poljsko. Chamberlain je imel več ur trajajoče posvetovanja z zunanjim ministrom lordom Halifaxom. Novo nastali položaj za London se ni jasan, dasti v meroadnjih krogih izjavljajo, da postopanje Rusije ni izzvalo presenečenja. Londonska vlada čaka na podrobnejše poročilo moskovskega poslanika. Prav tako smatrajo, da je treba počakati, kakšno stališče bosta sedaj zavzeli Francija in Poljska. Kar se tiče Poljske, je že znano toliko, da poljska vlada ne namerava napovedati Rusiji vojne. Ne more se še reči, ali je s tem tudi že obeleženo stališče, ki ga bo zavzela angleška vlada.

Po raznih kanalih nemške propagande pa so medtem prišle v London informacije, da Hitler in njegova okolica še vedno upata na likvidacijo sovražnosti z Anglijo in Francijo s spretno sestavljenimi mirovni oferti. Na kakšen način namerava Hitler staviti Londonu in Parizu svoje mirovne ponudbe, se ni znano. Splošno pa mislijo, da bo Mussolini prevzel vlogo posredovalca. V meroadnjih londonskih krogih so znane tudi nekatere podrobnosti Hitlerjeve mirovne oferte, vendar pa izjavljajo, da jih te ponudbe ne zanimajo, ker je Anglija trdno odločena, voditi vojno do kraja.

Pariz, 18. sept. z. United Press poroča, da prevladuje v francoskih političnih krogih mnenje, da izvajanje angleško-franco-poljskega pakta proti Rusiji zaenkrat ne pride v poštev, ker Rusija izrecno podarja, da želi ostati še nadalje nevtralna ter da ji gre le za zaščito nacionalnih interesov beloruske in ukrajinske narodne manjšine na Poljskem. V ostalem ne prikrivajo, da smatrajo zahtevanje ruske nevtralnosti zgolj za diplomatsko fikcijo in so prepričani, da Rusija samo čaka na ugoden trenutek, da stopi v vojno proti zapadnim velisilam ob strani Nemčije. Pariški tisk smatra, da bo imel ta korak Rusije nedogledne posledice, ki pa jih zaenkrat še ni mogoče predvideti. Treba je še počakati, da se bo videlo, na katero stran se bo obrnila ruska ekspanzija, na sever ali na jug. Računati je treba tudi s tem, da bo Italija morda že v kratkem spreminila svoje dosedanje stališče.

Pariz, 18. sept. br. Vsi današnji listi se bavijo z vkorakanjem ruskih čet na Poljsko ter naglašajo, da tudi ta sprememba in poostritev položaja na Poljskem ne more in ničemer izpremeniti stališča Francije in Anglije, ki se bosta bojevali vse dotle, dokler ne dosežeta svojega cilja. »Tempes« piše, da je vkorakanje ruskih čet na Poljsko sicer poslabšalo položaj Poljske, da pa se bo mogla pravilno presoditi dalekošnjost tega koraka Sovjetske Rusije šele potem, ko se bodo pokazale posledice te ruske invazije v baltičkih in jugovzhodnih državah.

Odmev v Italiji

Rim, 18. sept. o. Vkorakanje ruske vojske na Poljsko so v Italiji sprejeli v splošnem mirno. V vladnem programu, ki je bil te dni izdelan na ministrskih sejah, je določeno vse potrebno, da se v prihodnjih 12 mesecih uravnoteži uporaba vseh proizvodov in obenem zadosti vsem potrebam državne obrambe. V Rimu menijo, da morebitno razširjenje evropskega konflikta, ki bi ga mogla izzvati ruska intervencija, ne bi mogla imeti močnejšega vpliva na zadržanje Italije, za katero je sedanji trenutek ugoden tako z gospodarskega kakor političnega vidika, ker je Italija danes največja industrijska država v Evropi, ki ni udeležena v obstoječem sporu. Njena vojaška

pa ni Poljska sama, ampak Anglija, ki je hujskala Poljsko na odpor proti Nemčiji, čeprav ji je moralo biti dobro znano, da se poljsko orožje ne bo moglo zoperstaviti nemškemu. Poljska ni prvi primer, ki nazorno slika angleško politiko. Poljska je na lastni koži občutila, koliko pomenijo angleške garancije in njeno zaveznitvo. Anglija je pustila Poljsko izkrvaveti. Njena pomoč se ni v ničemer pokazala. Ne samo po nemških, temveč tudi po strogih nevtralnih podatkih, ne izključujoč angleških in francoskih poročil, je ugotovljeno, da Anglija ni poslala Poljski na pomoč niti enega svojega letala, čeprav je bilo to mogoče. Posamezna angleška letala so pač prišla na Poljsko, a le tista, ki jih je prej morala drago plačati z zlatom. Članek konča z ugotovitvijo, da je zdaj le še malo držav, ki bi se hotele boriti za Anglijo. Poljska je padla in Francija je zdaj poslednji trubadur, ki še hoče kravatiti za angleško politiko. Angleška poročila sama priznavajo, da na zapadenem bojišču še ni posegel v borbo niti en angleški vojak in so nasprotne vesti z vsem poudarkom Angliji sami demantirali. Prvo pomoč so Angliji nudili šele včeraj, ko je pet angleških letal pomagalo francoskim letalom bombardirati našo utrjeno črto.

... v Ameriki

New York, 18. sept. s. Ameriški opazovalci na Poljskem pravijo, da je bila poljska armada v trenutku, ko se je začela ruska intervencija, v glavnem še inaktivna. Sedaj bo razdeljena na več manjših enic, ki jim je z vseh strani odrezan umik. V prihodnjih dneh se bo odigrala na Poljskem največja vojna drama v zgodovini. Armada, ki šteje poldrug milijon mož, bo uničena, ne da bi se mogla braniti. Po centihav vojaških strokovnjakov bi se bila brez ruske intervencije poljska vojska lahko držala še daleč v zimo ter bi bila angažirala vsekakor več stotisoč mož nemškega vojaštva. Ruski korak je vsak nadaljnji odpor onemogočil.

Washington, 18. sept. AA. (Stefani) Dejstvo, da so sovjetske čete prekorale poljsko mejo, je povzročilo v tujakajšnih krogih veliko senzacijo. Zunanji minister Hull je ostal zelo dolgo v svojem kabinetu. V toku dneva je sprejel poročila iz Evrope ter obveščal Roosevelta, ki zaradi tega ni odšel na nedeljski odhidi. Roosevelt je imel v Beli hiši več konferenc z visokimi uradniki zunanjega ministristva. Dozdaj ni bilo objavljeno nobeno uradno sporočilo o stališču Zedinjenih držav. Predsednik Roosevelt bo imel v četrtek v Beli hiši posebno konferenco s predstavniki vseh parlamentarnih strank. Senator Borah je izjavil, da se sprememba zemljevid Evrope ne tiče interesov Zedinjenih držav, kar je razlog več, da Zedinjene države ostanejo še nadalje ob strani. Senator Thomas je izjavil, da se je moralo po sklenitvi nemško-sovjetskega pakta pričakovati, da se bodo dogodili sedanji dogodki.

New York, 18. sept. AA. (Havas) Ameriški zunanji minister Hull bo imel v četrtek o priklki otvoritve vseameriške konference govor, ki ga bodo prenašale vse ameriške ter nekatere evropske radiopostaje. Govor bo preveden na 8 jezikov. »Newyork Tribune« pravi, da bo Hull točno označil stališče Zedinjenih držav napram mednarodnim problemom in da bo to najvažnejši govor o politiki Zedinjenih držav v zadnjih 20 letih.

Washington, 18. sept. s. Zastopnik zunanje ministristva je danes izjavil, da ameriška vlada ne namerava uporabiti nevtralnostnega zakona tudi za Rusijo, razen če Anglija in Francija napovesta Rusiji vojno. Ameriška vlada ne bo zaenkrat podvzela nobenega koraka glede Rusije, dokler Anglija in Francija ne zavzameta svojega stališča.

... v Tokiu

Tokio, 18. septembra. s. (Reuter) Zastopnik japonskega zunanje ministristva je izjavil časnikaarjem, da bo Japonska zdaj napela vse svoje sile, da uredi kitajsko

Nadaljevanje na 2. strani

vprašanje, kakor tudi vsa veseča vprašanja z vsemi državami, vseh Sovjetsko Rusijo. Nenapadnega pakta s Sovjetsko Rusijo, je nadaljeval zastopnik zunanjega ministrstva, pa zaenkrat ne mislimo skleniti, temveč bomo to in še nekatera druga vprašanja odložili na pozneje.

Oficijalni japonski krogi so v ostalem zelo presenečeni nad rusko intervencijo na Poljskem. V političnih krogih tudi izjavljajo, da premirje med Rusijo in Mongolijo na eni strani Japonsko in Mandžukuo na drugi strani ni bilo sklenjeno po posredovanju Berlina ter označujejo to premirje kot dogodek popolnoma lokalnega značaja. Agencija Domej poroča, da bo Nemčija sedaj skušala vplivati na Rusijo, da neha podpirati vladu Čangkajska na Kitajskem in se tako izogne možnosti rusko-japonskega konflikta. Nemčija želi, da bi imela v sedanem položaju Rusija proste roke v Evropi. Tudi obisk generala Teraučija v Berlinu velja v glavnem japonsko-ruskemu zblizanju. General Terauč se bo na povratku v Tokio najbrž ustavil v Moskvi.

Današnji »Kokumin Šimbun« svari Zednjene države ameriške, da naj s poostrojitvijo gospodarskega pritiska ne provocirajo Japonske, ker bi to moglo dovesti do krize v japonsko-ameriških odnosih. List pravi: Tih ocean je sedaj edini ocean na svetu, kjer ne teče kri, obstaja pa nevarnost, da se tudi ta spremeni v bojišče.

... v Budimpešti

Budimpešta, 18. septembra. AA. (Havas). Madžarsko javno mnenje stoji pod močnim vtisom najnovejših dogodkov na Poljskem, vendar sta tisk in javnost ohranila popoln mir. Listi prinašajo obširna poročila o vstopu Rusije v vojno, vendar pa ne prinašajo nobenih komentarjev. »Magyar Ország« smatra, da je treba naglasiti, da se je položaj v Evropi radikalno spremenil. »Hetzveregle« citira švedske liste o junaškem odporu, ki ga še vedno nudi poljska vojska. Sam Bog ve, pravi list, kako dolgo se bodo mogli vojaki še upirati proti orjaškim kleščam, ki jih stiskajo.

Položaj Rumunije

Rumunija se smatra odvezana dolžnosti, izvirajočih iz rumunsko-poljske pogodbe

Budimpešta, 18. sept. z. Po poročilih iz Rumunije rumunska vlada zaenkrat zaradi vkorakanja ruskih čet na Poljsko in pojave rdeče armade na rumunski meji ne bo izvajala nobenih političnih konsekvenc. Iz previdnosti pa je okrepila vse posadke na mejah. Rumunija znova poudarja, da hoče ostati strogo nevtralna. Kar se tiče rumunsko-poljske pakta, ki je bil sklenjen za primer ruskega napada, smatrajo, da ta pakt sedaj ne pride več v poštev, ker so nastale na Poljskem tako dalekosežne spremembe, da se nahaja poljska vlada v preganjanju in sploh ni več v stanju, da bi izpolnila s tem paktom prevzete obveznosti. Zato se smatra tudi Rumunija odvezana svojih dolžnosti. Rumunija pa tudi ne more prevzeti nase tako ogromnega rizika. V ostalem akcija Rusije za Rumunijo ni prišla presenetljivo, ker so že od vsega početka tolmačili rusko-japonski pakt in nemško-ruski pakt v tem smislu, da se bo ruska politika usmerila napram Evropi.

zatekli na naše ozemlje, nalagajo Rumuniji, da tudi v bodoče ohrani dosežanje stališče stroge nevtralnosti do vojujočih se strank. Rumunska vlada slej ko prej rodoljubno bdi nad obrambo državnih meja.

Bukarešta, 18. sept. br. Rumunska vlada je objavila odlok, s katerim odreja strogo vojno pripravljenost vsega rumunskega gospodarstva. Vlada ima po tem odloku vrhovno nadzorstvo nad celokupnim narodnim gospodarstvom ter ima pravico zabraniti izvoz posameznih vrst blaga.

Bukarešta, 18. sept. br. Kakor se doznava, je angleška vlada naprosila rumunsko vlado, naj po možnosti sprejme čim večje število poljskih beguncem.

Poljska ni zahtevala pomoči Rumunije

Bukarešta, 18. septembra. AA. (Reuter). Uradno se poroča, da je rumunska vlada podzvela vse ukrepe, da zavaruje integriteto svojih mej. Obveščeni krogi trdijo, da Poljska ni zaprosila za pomoč Rumunije na osnovi pogodbe, ki obstoja med obema državama.

Nov rumunski poslanik v Moskvi

Bukarešta, 18. septembra. AA. (Havas). Višji uradnik rumunskega zunanjega ministrstva Galinescu bo od 1. oktobra rumunski veleposlanik v Moskvi.

Komunike rumunske vlade

Bukarešta, 18. sept. AA. (Radior). Predsedstvo vlade razglasi: Okoliščine, v katerih so se odigrali dogodki na Poljskem in teku večrajšnjega dne kakor tudi dejstvo, da je poljska vlada prosila rumunsko vlado za gostoljubje poglavarja poljske države in članov poljske vlade, ki so se

Nič novega na zapadu

Ali je Siegfriedova linija ranljiva ali ne? — Francozi so pri zadnjem napadu zasedli štiri vasi

Pariz, 18. septembra. AA. (Havas) Komunikacije vrhovne komande z dne 18. septembra zjutraj se glasi: Noč je bila mirna na vsem bojišču. Krajevne aktivnosti zavazniških oddelkov.

Pariz, 18. sept. br. Francosko poveljstvo je bilo ob 20. izdalo naslednje poročilo: Zivahno topniško delovanje na vsej fronti. Nemško topništvo postaja vse aktivnejše. Francoska mornarica je potopila nemško podmornico.

London, 18. sept. br. Reuter poroča, da so Francozi po hudi bitki zasedli štiri nemške vasi, dve ob Mozeli, dve pa vzhodno od Saarbrückna. Nemci so na umiku poglani v zrak velik del železniške proge proti Trieru, da bi na ta način preprečili prodiranje francoskih čet proti temu važnemu mestu. Iz Posarja je bilo evakuiranih z nemške strani najmanj milijon ljudi.

Pariz, 18. septembra. AA. (Havas) Po 14 dnevni sovražnostih se še ne more govoriti o kakšnem posebnem vojnem dogodku, glede našega letalstva se pa lahko že zdaj potrdi, da so francoski letalci dosegli lepe uspehe in da so odločno podprli kopno vojsko. Posebne hvale so vredna lovška letala in njihovi piloti, ki so se pokazali kot izredno hrabri borci. V zadnjih 24 urah je položaj na vsej francoski fronti dobil mnogo mirnejši značaj. Bilo je na obeh straneh nekaj streljanja iz pušk posebno med patroljami. Nasprotnik je odgovoril s kratkim bombardiranjem. Topništvo je poseglo vms le od časa do časa v mllejši obliki. Položaj na fronti od Rena do Mozela je bil pretežno dan precej podoben položaju, ki vlada od začetka sovražnosti na renski fronti, kjer loči reka oba nasprotnika. V tem predelu je bilo nekoliko streljanja na obeh straneh.

Rim, 18. sept. br. »Telegrafo«, organ zunanjega ministra grofa Ciana, objavlja poročilo svojega posebnega poročevalca, ki se je zadnje dni mudil na ozemlju tromeje med Francijo, Nemčijo in Luksemburgom. Poročevalec naglašja, da je prišlo v soboto do silno ogorčene bitke pri Saarbrücknu. Francoske čete so izvršile energičen napad, zlasti v dolini Mozela. V bitki je poleg topništva sodelovalo tudi letalstvo. Francozi so vrgli v boj maroške čete. Francoske čete so zavzele vasi Buschdorf in Langdorf ter se po hudi bitki zadržale v vasi Kohldorf. Na ta način so francoske čete zavzele precejšen del nemškega ozemlja in izravnale svojo fronto, ki poteka sedaj od Mondora skoro v ravni črti proti severozapadu.

ročilo svojega posebnega poročevalca, ki se je zadnje dni mudil na ozemlju tromeje med Francijo, Nemčijo in Luksemburgom. Poročevalec naglašja, da je prišlo v soboto do silno ogorčene bitke pri Saarbrücknu. Francoske čete so izvršile energičen napad, zlasti v dolini Mozela. V bitki je poleg topništva sodelovalo tudi letalstvo. Francozi so vrgli v boj maroške čete. Francoske čete so zavzele vasi Buschdorf in Langdorf ter se po hudi bitki zadržale v vasi Kohldorf. Na ta način so francoske čete zavzele precejšen del nemškega ozemlja in izravnale svojo fronto, ki poteka sedaj od Mondora skoro v ravni črti proti severozapadu.

London, 18. sept. br. (Havas) »Yorkshirepost« priobča poročilo svojega vojnega poročevalca z zapadnega bojišča, ki v njem pravi med drugim: Francoska ofenzivna črta na nemškem ozemlju je dolga 160 km. Napredovanje je zelo oteženo, ker je z obeh strani neprestano topovsko obstreljevanje. Francozi napredujejo korakoma. Francozom se je posrečilo, da so v svoje spretnje črte pripeljali lahke topove, kar dokazuje, da je francosko težko topništvo nemškemu nadmočno.

Pariz, 18. sept. br. Francosko vojaško poveljstvo sporoča, da je dosežena francoska ofenziva, čeprav armadno vodstvo ne izpostavlja brez potrebe ljudskega življenja, že zdaj pokazala, da je Siegfriedova črta ranljiva in da se da prebiti.

Nemško poročilo

Berlin, 18. sept. br. Na zapadu ni bilo omembe vrednih bojov. Pri Saarbrücknu je bilo sestreljeno eno francosko letalo. Zračnih napadov na nemško ozemlje ni bilo.

Ubegla poljska podmornica

Talin, 18. sept. AA. (Stefani.) Poljska podmornica »Orel«, ki se je zatekla v Estonijo, je kljub čuvanju s strani estonskih straž pobegnila. Letonska letala in vojne ladje so jo zamaš preganjale. Prav tako pa ni imel nobenega učinka ogenj iz pristaniških baterij.

Kardinal Hlond v Rimu
Rim, 18. sept. j. Nocoj je prispel v Rim poljski primas kardinal Hlond.

Položaj po ruski intervenciji
Moskva, 18. sept. j. Glasilo sovjetske vlade »Izvestja« objavlja uvodnik, po katerem bo bodoča sovjetsko-poljska meja tekla od Vzhodne Prusije preko Bresta Litovska do rumunsko-madžarske meje.

Černovice, 18. sept. AA. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča: Sovjetske čete nadaljujejo z napredovanjem vzdolž poljsko-rumunske meje proti zapadu. Slabo vreme, ki je bilo ponoči, jih je primoralo, da se počasneje napredovale. Ni bilo nobenih krvavih spopadov med sovjetskimi in poljskimi četami. Po vesteh iz poljskih virov nosijo prodirajoče sovjetske čete s seboj velike bele zastave in izjavljajo povsod prebivalstvu, da prinašajo mir in red.

New York, 18. sept. s. Iz Pariza poroča ameriški opazovalci, da tam smatrajo, da so s položajem, ki je nastal po vkorakanju ruske vojske v Poljsko, prizadete predvsem jugovzhodne evropske države, zlasti Rumunija, ki ima v Besarabiji del bivšega ruskega ozemlja. Z zanimanjem pričakujejo, kakšno stališče bo stala napram dogodkom zavzlet vsled tega Turčija in Italija, ki imata velik interes na položaju na Balkanu.

Kovno, 18. sept. AA. (Stefani.) Litovski zunanji minister je sprejel sovjetskega odpravnika poslov in imel z njim dolg razgovor. V političnih krogih pripisujejo temu sestanku velik pomen.

Curib, 18. sept. z. Komentarji švicarskega tiska o vkorakanju rdeče armade na Poljsko soglašajo v tem, da predstavlja to najdalekosežnejši preokret v evropskem mednarodnem položaju. Nadaljnja

Vlada je začasno dobila zakonodajno oblast

Važen ukaz kr. namestništva na osnovi čl. 116 ustave

Beograd, 18. sept. p. Današnje »Službene novine« objavljajo ukaz kraljevskih namestnikov, s katerim se na predlog ministrskega sveta in na podlagi § 116 ustave predpisuje uredba o izmenjavi obstoječih predpisov in uveljavljenju novih. Uredba se glasi: Čl. 1. Ministrski svet more do sestanka narodnega predstavništva z uredba-

mi izpremeniti obstoječe zakone, uredbe, pravilnike in ostale predpise ter izdati nove, v kolikor zahtevajo to javni interesi. Te uredbe se imajo predložiti v odobritev narodnemu predstavništvu, čim se zopet sestane. Čl. 2. Ta uredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih Novinah«.

Naša poročila po polnoči

Napad na Varšavo se je že pričel

Ker junaški branilci poljske prestolnice niso reagirali na pozive za predajo, so pričeli večeraj Nemci mesto bombardirati

Berlin, 18. sept. j. Ker se poljski odpolnec ni zglašil v določenem roku, je nemška vojska danes popoldne pričela obstreljevati in napadati poljsko prestolnico.

Lvov, 18. sept. AA. (Havas.) V borbah v okolici Grodeka pri Lvovu je bila popolnoma uničena dunajska oklopna divizija ter 45. pešadijska divizija iz Linca. Poveljnika 134. pešpolka polkovnika Geritza so Poljaki ujeli, medtem ko sta generala Prtivity in Gafrem padla.

London, 18. sept. j. Varšavska radijska postaja je nocoj oddajala govor, ki ga je imel poveljnik junaških varšavskih branilcev polkovnik Lipinski. Varšava se še vedno brani, je dejal polkovnik Lipinski. Branila se bo do zadnjega moža. Tekom današnjega dne smo na zapadni strani mesta odbili hude nemške napade. Nemška vojska je imela velike izgube. Nemci so ves dan obstreljevali mesto s težkimi topovi. Nad mesto so priletela sovražna letala danes dvanaestkrat in metala težke bombe. Več bombnikov so naši protiletalski topovi sestrelili. Nemci niso računali z junaškim odporom poljskega naroda. Sramotni vdor sovjetske vojske ne bo omajal našega odpora. Naj Nemci in Rusija sklepajo o naši bodočnosti karkoli, poljski narod bo končno le zmagal.

Proglas Moscickega poljskemu narodu

London, 18. sept. AA. (Reuter.) Predsednik poljske republike Moscicki je poslal poljskemu narodu proglas, v katerem pravi: V času, ko se naša vojska z brezprimerno hrabrostjo bori proti nadmočni sovražni sili in se upira z jurišem skoro celotni oboženi sili Nemčije, je naš osred na vzhodu zavojeval našo zemljo in pogazil vse svete obveznosti ter nespremljive zakone morale. Poljska se v zvezi z Veliko Britanijo in Francijo bori za zmago pravice nad nezakonitostjo, za vero in civilizacijo nad brezdušnim barbarstvom. Jaz sem neomajno prepričan, da bo morala Poljska iz te borbe iziti kot zmagovalka. Državljan! Iz današnje borbe moramo ohraniti simbole republike in iz svoje ustave oblasti. S težkim srcem sem se odločil prenesti sedež predsedništva republike in najvišje državne oblasti v kraj, ki bo nudil boljše pogoje, da bi se zagotovila polna suverenost in ki mi bo omogočilo bdeti nad interesi republike. Državljan! Vem, da boste tudi po težkih preizkušnjah ohranili isto duhovno silo, isto dostojanstvo in isti zvišeni ponos, s katerimi ste si pridobili obudovanje sveta. Vsakogar izmed vas je danes dolžnost, da ohrani čast naroda ne glede na to, kaj vas bo doletelo. Vsemogočni Bog bo pravilno sodil naše trpljenje. Proklamacija je datirana: Kosov (Kolomea), 17. septembra.

Ban Šubašić v Beogradu

Zagreb, 18. sept. o. Ban dr. Šubašić je odpotel nocoj v Beograd. Ban je v glavnem zaposlen z izdelavo novih uredb o prenosu pristojnosti z ministrstev na banovino Hrvatsko. Z njimi je v zvezi tudi njegovo potovanje v Beograd. Pričakujejo, da bodo kompetence ministrstev že v kratkem prenešene na bansko oblast v Zagrebu. Kakor vse kaže, bo tozadnja uredba izšla v pričetku prihodnjega meseca.

Požar v skladišču Stavbne družbe

Ljubljana, 19. septembra
Ob pol 3. zjutraj sta zaznana z Ljubljanskega gradu dva strela, da je izbruhnil v mestu požar. Ogenj je nastal v skladišču Stavbne družbe na Šmartinski cesti, desno od Kolinske tovarne, nekoliko pred tovarno kletjo.

Pojavil se je v glavni lopi skladišča, ki je bila dolga 50 m in visoka približno 10 m. Prvi je opazil plamene strojnik Stavbne družbe Peter Toni, ki stanuje v bližini in je o požaru takoj obvestil reševalno in gasilsko postajo v Mestnem domu. V glavni lopi skladišča so bili razni stroji, med njimi tudi veliki žerjav, ki so ga uporabljali pri gradnji hotela »Slon« in palače banke »Slavije«, ter mnogi drugi mizarški in ključavnarski stroji.

Ker so gasilci prispeli pravočasno in so požar, ki je izbruhnil okoli 2. ponoči, omejili, obstoja upanje, da stroji ne bodo mnogo poškodovani. V nasprotnem primeru bi bila škoda ogromna. Na kraj požara je prihitela tudi policijska straža, ki je vzdrževala pri pogorišču red, ker se je kljub pozni uri zbralo mnogo ljudi. Okoli 3. ponoči je bil požar že toliko omejen, da se ni bilo treba več bati, da bi se razširil dalje. V tem primeru bi bila lahko nesreča večja, ker je nedaleč od glavne lopa tudi skladišče bencina in olja. Glavna lopa, v kateri je nastal požar, je seveda uničena, sedaj je samo še vprašanje, koliko je škoda pri strojih, ki predstavljajo veliko vrednost.

Ob 3. ponoči je še vedno gorelo ter so bili še vsi gasilci v polni meri zaposleni, vendar pa je bila glavna nevarnost že preprečena.

Beleške

Zastava Nj. Vel. kraljice za Sokolice

V ponedeljskem »Jutru« smo poročali o lepi sokolski svečanosti, pri kateri je sokolski savez v Beogradu prevzel zastavo, od Nj. Vel. kraljice Marije poklonjeno kot prehodno darilo za zmagovalce pri saveznih tekmah. Kakor razvidimo sedaj iz beograjskih listov, je bilo naše telefonsko poročilo deloma netočno. Dragocena zastava kraljice Marije je namenjena Sokolicam. Za njo se bodo vsako leto borile župne ali društvene vrste tekmovalk. Prva tekma bo v nedeljo v Ljubljani.

V imenu Nj. Vel. kraljice je dvorna dama ga. Hadžićeva izročila zastavo prvemu namestniku starešine SKJ dr. Belajčiću, ta pa savezni načelnici Elzi Skalarjevi. Zastavo so blagoslovili predstavniki glavnih ve-roizpovedi v prisotnosti vseh članov saveznega vodstva ter delegatov vseh beograjskih sokolskih društev. Zastava ima na eni strani državno trobojnico z napisom »Kraljica Marija jugoslovenskim Sokolicam«, na drugi strani pa je na rdečem polju zlato uvezen grb Karadjordjevičev z napisom »Vzgjajale bomo pitice sokolice — naš rod ne bo nikoli izginel«.

„Samouprava“ o potrebi sodelovanja z učiteljstvom

Službeno glasilo JRZ »Samouprava« posveča zanimiv članek naši prosvetni politiki. V njem prihaja do zaključka, da je bilo doslej pri nas vse premočno upoštevanje mišljenj strokovnih organizacij učiteljev in profesorjev, kadar so bila na dnevnem redu vprašanja prosvetne politike. Med drugim pravi list:

»Treba se je namerje zavediti, da je potrebno misliti vnaprej, ko se pri nas razpravlja o prosvetni politiki, tudi na naše učiteljstvo, ki je stvarni nosilec vsega našega kulturnega napredka. Učitelji so ti, ki praktično izvajajo prosvetno politiko. Našemu učiteljstvu ni mogoče očitati, da ne bi bilo pri svojem delu vztrajno in pošteno. Bile so tudi izjeme, vendar pa tako neznatne, da se ni mogoče nanje sklicevati, kadar govorimo o učiteljstvu. Učitelji so naši najboljši in najaktivnejši prosvetni in narodni delavci. Oni nam vzgajajo bodoča pokolenja in dajejo pečat vsem našim živečim generacijam. Zaradi tega je povsem jasno, da se ne more izvajati pri nas prosvetna politika mimo ali celo proti učiteljem in njihovi stanovski organizaciji. Potrebno je korakati z njimi v isti vrsti ter z njimi vselej resno računati, ker je brez njih vsaka še tako lepo zamišljena prosvetna politika v naprej obsojena na neuspeh.«

Pred volitvami v delavske socialne ustanove?

V Zagrebu je bila konferenca zaupnikov Zveze hrvatskih zasebnih namestencev. Glavni referent je bil vezni tajnik Musa, ki je v svojem referatu zahteval razpis svobodnih volitev v delavske zbornice. Obširno je razpravljal tudi o razmerah pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev, kjer že od leta 1922 ni bilo rednih volitev.

Dr. Krnjević o spletkah proti dr. Mačku

V nedeljo je bil v Sestinih pri Zagrebu sestanek delegatov vseh krajevnih organizacij Hrvatske seljačke stranke iz zagrebške okoliškega srca. Glavni govornik je bil dr. Juraj Krnjević, ki je obširno razpravljaval o borbah do sklenitve sporazuma. Ostro je obračunal ob tej priliki tudi »raznimi temnimi elementi«, ki poskušajo danes omajati z intrigami in lažmi dr. Mačkovo avtoriteto med hrvatskim narodom. Rekel je:

»Vse te laži in vse mogoče vesti, ki jih danes lansirajo iz raznih mračnih izvorov znani intriganti, streme samo za tem, da bi omajale vero v dr. Mačka in vodstvo hrvatskega pokreta.«

Italijanski listi o poljskih vojakih

Vojni poročevalce tržaškega »Piccola« napoveduje skorajšnjo likvidacijo poljsko-nemške vojne brez ozira na odpor, ki ga bodo nudile še nekaj časa posamezne poljske armadne skupine. V svojem poročilu pravi »Piccolo« med drugim: »Vsak objekt, tiven opazovalec bojev na Poljskem pa mora priznati, da so se in še Poljaki bore na vseh poljih orožja častno in junaško. Naj bo konec poljsko-nemške vojske kakršne že, eno je gotovo že danes: da bo morala dati zgodovina vse priznanje hrabremu poljskemu narodu, ki se je odločil kljub znatno močnejšemu in vse bolj pripravljenu sovražniku umreti rajše s puško v roki, kakor pa se vdati po prvih porazih.«

Tudi turinski dnevnik »Gazetta del Popolo« objavlja zopet obširno poročilo svojega vojnega dopisnika, ki govori to pot zlasti o četniških borbah v zaledju nemške vojske. O njih piše: »Po raznih znamenjih soditi, so poljski četniki razsejani po vsem obširnem ozemlju, ki ga je zasedla nemška vojska. Ker dobro poznajo teren se četniki spretno skrivajo čez dan po gozdovih in zapuščenih osamljenih kmečkih hišah, zvečer in ponoči pa napadajo manjše nemške oddelke, straže in posebno radi osebne avtomobili, s katerimi se vozijo višji nemški oficirji. Tako je bila ubita že cela vrsta visokih nemških oficirjev, med njimi vrhovni komandant nemških orožnikov in Hitlerjev osebni odjutant.«

Posebni dopisnik »Corriere dela Sera« poroča o podvigih poljskih letalcev: »Mno. gi mislijo, da so poljski letalci v bojih po 1. septembru čisto odrekli. Ne vedo pa, da so šli poljski letalci v vojno le s kakimi 1200 letali prve linije, s katerimi so izvršili čudeže junaštva. Poljski letalci z lovskimi letali so prizadeli Nemcem velike izgube, enako tudi poljsko protiletalsko topništvo. Nemci sami priznavajo, da se bore poljski letalci z elanom in požrtvovalnostjo.«

Poverjenik bana za bivšo primorsko banovino

Split, 18. sept. p. Hrvatski ban dr. Šubašić je imenoval za poverjenika ekspoziture banske oblasti v Splitu banskega svetnika Mata Bulića. Poverjenik bo izvrševal vse banske posle, v kolikor ne bodo pridržani banu v Zagrebu.

Poštani in ostani član Vodnikove družbe!

Vojna na morju

Angleška pomožna vojna ladja in nemška podmornica potopljeni

New York, 18. sept. s. Angleška admiraliteta je opoldne izdala komunikate, da je neka nemška podmornica potopila nosilca letal »Courageous« (22.500 ton). Kraj, kje je bila ladja potopljena, ni naveden. Isto-tako ni navedeno število žrtev, ki pa je najbrže zelo veliko, ker je imela ladja veliko posadko.

»Courageous« je bil zgrajen l. 1917 kot križarka, po vojni pa preurejena v nosilca letal. Pred nekaj leti je bil postavljen v rezervno, avgusta meseca pa je bila ladja zopet uvrščena v vojno mornarico. Nosila je zmanjšano število letal, in je služila za sledovanje sovražnih podmornic. Imela je pri tem, po poročilu admiralitete velike uspehe. Ladja je imela 1200 mož posadke in 200 mož, ki so pripadali tehničnemu letalskemu osebju. Nosila je lahko 52 letal, ni pa bila popolnoma zasedena z letali. Ladja se je potopila izredno naglo, ker je torpedo poškodoval strojniški oddelek. Na stala je eksplozija, ki je zahtevala mnogo žrtev. Na kraj nesreče so takoj prihiteli angleški in francoski rušilci in so rešili del posadke, ki je ostala pri življenju. Rušilci so takoj nato napadli podmornico in

so jo z minskimi bombami potopili, ker se je na morskem površini pokazal ogromen madež olja.

Washington, 18. sept. br. Tukajšnji mornariški krogi sodijo, da potopljena angleška letalska matična ladja »Courageous« ne pomeni posebno težke izgube za angleško vojno mornarico. Potopljena ladja je bila prva svoje vrste in zaradi tega že precej zastarela.

Berlin, 18. sept. br. Nemški poročevalski urad poroča, da je neki angleški rušilec potopil nemško podmornico 300 milj zapadno od Irske. Posadko 29 mož je sprejela na krov neka ameriška trgovska ladja.

130.000 ton angleških ladij potopljenih

New York, 18. sept. s. Po nemških cenitvah so Nemci od začetka vojne potopili 130.000 ton angleških ladij.

Washington, 18. sept. s. Izmed ameriških potnikov na ladji »Athenea« jih pogrešajo še 28, vendar ni izključeno, da se je kdo izmed njih rešil, pa se ni javil ameriškim oblastim.

Gospodarstvo

Uvedba izvozne kontrole

Seznam blaga, čigar izvoz je dovoljen samo z odobrenjem devizne direkcije Narodne banke

Poročali smo že, o odloku finančnega ministra, da se uvede kontrola izvoza. Zaradi izvajanja tega odloka je bilo treba le še odločiti, pri katerih predmetih našega izvoza se uvaja ta kontrola. Kakor smo že v nedeljski številki na kratko poročali, je bil v soboto objavljen te seznam. Devizna direkcija je izdala naslednje okrožnico:

Glede na današnje mednarodno situacijo in oteženo razvoju zunanje trgovine je nastala potreba, da se uvede kontrola pri določenem številu izvoznih predmetov, da bi se na eni strani zajamčilo kritje domače potrebe na tujih trgih, na drugi strani pa, da bi se omogočilo, če tudi v manjšem obsegu, normalno vzdrževanje trgovinskih odnosov z inozemstvom.

Po vzorcu mnogih drugih držav, ki so že izdale ukrepe za kontroliranje zunanje trgovine je bila tudi naša država prisiljena da razpravlja o tem vprašanju in da najde čim boljše rešitve. Na osnovi utemeljenega mišljenja izvoznega odbora je devizni odbor pri Narodni banki na svoji seji dne 14. septembra sklenil, da se sestavi seznam izvoznih predmetov, katerih izvoz naj pride pod kontrolo, kar pomeni, da smejo pooblaščen denarni zavodi izdati potrebna potrdila za zavarovanje valute samo s predhodnim odobrenjem devizne direkcije. Ta seznam je sedaj sestavljen in vsebuje poleg predmetov, za katere je že prej veljal kontrolni režim, še druge predmete. V seznam pa niso sprejeti oni predmeti, katerih izvoz je pod kontrolo Prizada, odnosno Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, kakor n. pr. pšenica, žitna, živalski proizvodi, itd. Seznam izvoznega blaga, ki pride pod kontrolo je naslednji (v oklepajih številke carinske tarife):

poljski pridelki:

rž (iz št. 1), ječmen in oves (2), koruza (3), vse ostale vrste žita razen pšenice (4), riž (5), čebula, česen in krompir (7/3,4), solivje: fiziol grah, bob in ostalo (8), kolonialno blago in njeni surrogati: kava, kavni nadomestki, kakao, čaj, in začimbe (25-29), oljni plodovi (30) oljno semenje (31), seme od detelje, sladkorne pese in krmske pese (33), rastline za živalsko krmno: seno, slama, in ostala krmna (37), rastlinska vlakna za prejo: bombažna, lanena in konopljenja, jutna in ostala (38), hmelj (40), sladkorna pesa in cikorkija (42), rafija (43);

proizvodi živalinoreje:

med (64), vosk (65), gosja mast (iz 66), loj (76), mast in olja iz kosti, kostne gube, kostne in ostale tolišče za mazanje kož (68), ovčja volna (71), svileni kokoni in odpadki nepreden svile (74), surove kože: (76), živalski odpadki, ki niso za prehrano (83).

šumarski proizvodi:

vse vrste okroglega lesa, nadalje lesno ogelje (92), gradbeni les, razen bukovega, in vse vrste železniških pragov (93), les za izdelavo dog, kopit, les za palice (94), vse vrste orehovega lesa, predelan in nepredelan hrastov žir in ostali gozdni plodovi (98), ličje in trnje (iz 99), prirodne gume in smole, prirodni balzami, kavčuk, terpenin, arabska guma, kalofonija razen surovega opija (100);

proizvodi kmetijskih panog industrije:

koruzna in ostale moke, razen pšenične (103), mastna olja (104), škrob, guma iz škroba, lepivo in apreturne mase (108), sladkor (110), melasa (111), alkohol odnosno špirit (114), otrobi in drugi mlinski odpadki (127), ostanke pri predelovanju škroba in alkohola, drože od piva in ostalo (128), testenine (131), mlečni proizvodi: surovo maslo, sir in sirotka (136), jedilne konzerve: rastlinske, sadne, ribje in mesne (143);

prsti in kamen:

mavec (153), magnezit in dolomit (154), barit in viterit (155), bauxit (iz 156), azbest in krizolit (159);

rude, fosili za gorivo in mineralna olja: kovinske rude vseh vrst in koncentrirani rud (165), žlindre in vse silikatne mase (166), pepeli brez razlike (168), črni in rjavi premog, lignit, koks in briketi (169), surova nafta, ostanke od nafte ali petroleja (171), olja od katrana iz črnega premoga (176), proizvodi, ki se dobijo pri destilaciji nafte, katrana ali parafinovega škrljčevca (177), naftalin, antracen, fenol, anilinovo olje, nitrobenzol itd. (178);

razno predelano blago

ceresin (182), parafin, spermacet, stearin (183), navadno mlo (186), ostalo mlo (187), tekočine za pranje ali apretiranje in razni lugi (188), glicerin (189) kolomazi (191),

kemični in apotekarski proizvodi

živo srebro, amalgam in soli živega srebra (196), antimon (199), amonjak in amonijaki preparati (201), kamena in morska sol ter rudninske soli (202), oksidi (208), natrijeve in kalijeve spojine (212), klor (213), kisline (214), galice, železni in cinkovi kloridi (215), soli iz zlata, srebra in platine (216), soli kislove kisline (217), kalcijev karbid in ostali kovinski karbidi (219), limonova vinska, mlečna ter ostale kisline (223), beljakovina in klet (225), alkaloidi in alkaloidne snovi (228), ekstrakti in snovi za strojenje kož (230), izgotovljena zdravila (234), organski kemični proizvodi in preparati (235), cinkovo belilo, ul. tramarin, cinkolit, litopon in siva cinkova barva (239), svinčeno belilo, minij (240), kromove barve (241), trtno ogelje in čad (242), etri vseh vrst (253), fuzeljna olja metilni alkohol, aceton, formaldehid (255), eterična olja (256), cianamid in ostala umetna gnojila (262), kosti in kostna moka (263), eksplozivni in ostalo zapaljivo blago (264 — 271),

rastlinske in živalske predilne snovi

bombaž (272), bombažna vata (273), bombažna preja (274), konoplja lan, juta in ostala rastlinska vlakna (288), tkanine iz lanu, konoplje in ostalih rastlinskih vlaken (296), vrvarske izdelki (303), vreče (305), volnena preja (312 in 313), odeje in koci (316), volnene tkanine (317), tkanine prevlečene ali napojene razen s kavčukom (341 — 348), klobučevina (349), konfekcija (356), obutev iz tkanin ali klobučevine (368), krpe in odpadki (369),

usnje in izdelki iz usnja:

usnje (370), usneno usnje (373), usnjena obutev (374), sedlarstvo in jermenarski izdelki (378), torbarski izdelki (379), ostali izdelki iz usnja (380), prirojeno usnje (381);

kavčuk, lesni izdelki in papir:

kavčuk in izdelki iz kavčuka (386—393), gumbi iz kamenitega oreha (419), rezani les (422), furnirji in vezane plošče (424), celuloza, lesovina (441), lepenka (442), papir za zavijanje, tiskanje in pisanje (444 in 445), cigaretni papir (448);

kovine in kovinski izdelki:

plemenite kovine (527—535), železo, jeklo, feromangan, ferokrom, železna pločevina, žica in razni izdelki iz železa (536—545), orodje iz železa: lopate, krampi, kose itd. (546—547), posoda iz pločevine, verige (562 in 563), izdelki iz litega železa (588), aluminij, izdelki iz aluminija (589—592), svinec in izdelki iz svinca (597—599), cevi iz svinca ter kroglice (601 in 602), cink, izdelki iz cinka (605—608), kositer (611), nikelj in izdelki iz niklja (618—623), baker in izdelki iz bakra (624—638), vsi odpadki od kovin in vse kovinske zlitine;

stroji in aparati:

vsil stroji in aparati iz tarifnih števil 646—662, električni stroji in aparati (663—669) prevozna sredstva (670—682), orožje (688—699).

distribuciji uvideli današnje težko stanje v gospodarstvu, da bodo uvideli potrebo zopetne združitve gospodarskih zbornic. Pri tem smatram, da mora ostati neokrnjen princip avtonomije zbornic.

Nove kartelne cene papirju. V zvezi s pritožbo organizacije tiskarskih podjetij je trgovsko ministarstvo prepovedalo uporabo cenika papirja, ki ga je kartel papirja predpisal na svoji seji 1. julija t. l. Obenem je ministarstvo uvedlo preiskavo proti kartelu. Med preiskavo je kartel stopil v neposredne razgovore s prizadetimi organizacijami konzumentov papirja in sporazumno z njimi sestavil nove cenike, ki jih je trgovsko ministarstvo registriralo 5. t. m. Ker so organizacije tiskarskih podjetij izjavile, da so s predpisom novih cenikov prenehali obstajati razlogi za nadaljnjo preiskavo, je trgovsko ministarstvo sklenilo ukiniti preiskavo proti kartelu papirja.

Požar je deloma uničil tvornico celuloze v Drvarju. Iz Bosanskega Petrovca poročajo, da je v noči od petka na soboto požar deloma uničil tamšnjo tvornico celuloze. Nekateri tvornični objekti so zgoreli do temeljev in znaša škoda okrog 2 milijona dinarjev. O tej tvornici se je v zadnjih letih mnogo čulo. Ustanovili so jo Svicarji pred 25 leti. Leta 1926 je del javnosti prešel v roke državnega podjetja »Šipada«, predlamskim pa je še ostale delnice odkupila država, ki je nato prenela vse podjetje pod okrilje »Šipada«. Nedavno je izšla uredba o ustanovitvi »Jugoslovske celuloze«, s katero se tvornica v Drvarju zopet izloči iz »Šipada« in se ustanovi posebno državno podjetje »Jugoslovska celuloza« z nalogo, da prevzame tvornico v Drvarju in da ustanovi dve nadaljnji tvornici, eno v Zavidovičih v Bosni, drugo pa v Bakru. Požar v drvarjski tvornici je nastal zaradi strele, ki je udarila v dimnik Strela je povzročila kratek stik na več krajih tvornice, tako da je tudi požar izbruhnil na več krajih istočasno. Zaradi tega je bilo tudi gašenje požara zelo oteženo. Zgorelo je skladišče premoga del tvornice in skladišča s celulozo. V tvornici je bilo doslej zaposlenih 2000 delavcev.

Cene za seno in slamo. Ministrstvo vojske in mornarice je z razpisom E. P. št. 11.466 od 7. septembra 1939. odobrilo za seno in slamo naslednje cene: za Ljubljano, Mojstrano, Škofjo Loko in Boh. Belo do 65 par za kg, za Maribor, Celje, Slov. Bistrico in Vrhniko do 60 par za kg. Povišek cen za slamo pa je naslednji: za Ljubljano, Celje in Škofjo Loko do 34 par, za Slov. Bistrico, Boh. Belo, Mojstrano in Vrhniko do 32 par za kg. Za prešano seno in slamo se priznava 5 par višje. Za Zidani most in Trbovlje veljajo iste cene, kakršne so določene za Celje, za Falo pa kakršne so določene za Maribor.

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Vrhniki sprejema do 21. t. m. ponudbe za dobavo gradiva za zatore, do 28. t. m. za dobavo manesmanovih cevi. — Stab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 26. t. m. ponudbe za dobavo usnja, usnjenih jermen, paste za čiščenje, smirkovega platna, železne pločevine, jeklenih obrobov in krede.

Licitacije. Dne 22. t. m. bo pri upravi zavoda Kragujevac pismena licitacija za dobavo vijakov za les in raznih cirkularnih žag, 25. t. m. za dobavo impregniranega platna in šamotnega materiala. 28. t. m. za dobavo holenderjev, dne 29. t. m. pa bo ustna licitacija za dobavo električnih prevodnikov. 4. oktobra pa za dobavo žarnic. — Dne 30. t. m. bo pri tehničnem oddelku kr. banske uprave v Zagrebu licitacija za dobavo ambulantnih in operacijskih predmetov za kirurški paviljon ban. bolnišnice v Sisku. — Dne 21. t. m. bo v intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavljanje mesa za potrebe ljubljanske garnizije za čas od 1. oktobra t. l. do 31. marca 1940.

Licitacije. Dne 25. t. m. bo pri upravi smodnišnice in Kammiku licitacija za dobavo gutaperhe, 26. t. m. za dobavo trkastega železa, 27. t. m. pa za dobavo parafina. Dne 27. t. m. bo pri komandi pomorskega arsenala v Tivtu licitacija za dobavo raznih vijakov, matic, zakovic in žebeljev.

Licitacije. Dne 22. t. m. bo pri stabu za utrjevanje v Ljubljani licitacija za napravo poda, stropa in stelaž za barake v Dravljah. Dne 22. t. m. bo v intendanturi štaba savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija za dobavo 91.900 kg svinjske masti. Dne 25. t. m. bo pri stabu mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu licitacija za dobavo 30 ton motornega bencina in 50 ton mešanice bencina in špirta.

Berze

18. septembra. Na jugoslovskih borzah notirajo nemški kilirinski čeki nespremenjeno 14.30. Grški boni so se v Zagrebu trgovali po 29.50 in v Beogradu po 29. Belgarski kilirinski čeki so se v Zagrebu nudili po 88. Angleški funt je danes na inozemskih borzah ponovno popuščal in je v Curihu nazadoval od 16.75 na 16.40. V primeri s prejšnjim stabilizacijskim nivojem (20.7250), znaša doslej celotna oslabitev funta 20.8%. Vzporedno je popustil tudi francoski frank, in sicer od 9.50 na 9.35.

Na zagrebškem učinknem tržišču se je Vojna škoda pri mlačni tedenci trgovala po 417 (v Beogradu prav tako po 417). Zaključki so bili še v 4% agrarnih obveznicah po 57.75 (v Beogradu po 57.75), v 4% severnih agrarnih obveznicah po 54.25 (v Beogradu po 54.25), v 6% begluških obveznicah po 76.75 (v Beogradu po 76.75), v 6% dalmatinskih agrarnih obveznicah po 72.75 v 6% šumskih obveznicah po 71.75 (v Beogradu po 71.25 — 74.50), v 7% Blairovem posojilu 89 (v Beogradu po 88) in v 8% Blairovem posojilu po 92 (v Beogradu po 91.75).

DEVIZE

Ljubljana. Oficelni tečaj: London 165.40—168.60, Pariz 93.85—96.15, New York 4368—4428, Curih 995—1005, Amsterdam 2326—2364, Bruselj 749—761. Tečaj na svobodnem trgu: London 206.20—209.40, Pariz 117.06—119.36, New York 5480—5520, Curih 1239.34—1249.34, Amsterdam 2898.97—2936.97, Bruselj 933.47—945.47.

Curih. Pariz 9.35, London 16.40, New York 441.50, Bruselj 75.50, Milan 23, Amsterdam 234.50, Stockholm 105.25, Oslo 99.90, København 85.30.

EFKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda — (417), 4% agrarne — (57.75), 4% severne agrarne — (54.25), 6% begluške — (76.75), 6% dalm. agrarne — (72.75), 6% šumske — (71.75), 7% Blair — (89), 8% Blair — (92); delnice: PAB — (180), Trboveljska 174 bl., Gutmann 51 bl., Sečera — Osišek 80 den.

Beograd. Vojna škoda 416.50—417 (417), 4% agrarne 57.50—57.75 (57.75), 4% severne agrarne 54—54.25 (54.25), 6% begluške 76.50—76.57 (76.75), 6% dalm. agrarne 73—73.25. 6% šumske 72—73 (71.25—74.50), 7% Blair 87.75—88.25 (88), 8% Blair 91.50—91.75 (91.75).

Blagovna tržišča

Chicago, 18. septembra. Začetni tečaj: pšenica: za dec. 86.50, za maj 87.50; kořuza: za dec. 57.

Winnipeg, 18. septembra. Začetni tečaj: pšenica: za okt. 76.875, za dec. 87.50, za maj 82.50.

Novosadska blagovna borza (18. t. m.). Tendencija nespem. Pšenica: stara 140—142.5, Koruza: baška in pariteta 117—118 Moka: baška in banatska 0+ 230—240. 2+ 210—220. 5+ 190—200. 6+ 170 do 180. 7+ 145—155. 8+ 117.50 do 122.50 1200. baški sremski beži brez vreč novi 287.50 — 292.50 Otrobi: baški v jutastih vrečah 102 105 107. sremski v jutastih vrečah 102 104. v banatski v jutastih vrečah 100 102

Visoko odlikovanje poštnega ministra

Beograd, 18. septembra AA. S kraljevim ukazom je odlikovan z redom sv. Save I. stopnje poštni minister dr. Josip Torbar.

Premestitve

Beograd, 18. sept. p. Premješten je adm. uradnik železnice direkcije v Beogradu Stefan Solga k računovodstvu državnih železnic v Ljubljani — Premještena je k pošti v Podčetrniku Franja Deršek, prometna uradnica pri počt v Šmarju pri Jelšah pa Ana Blažič pomožna poštna manipulantka v Podčetrniku.

Stališče in pogledi JNS

Resolucija glavnega odbora Jugosl. nacionalne stranke

Kakor smo že večer poročali, je bila v nedeljo v Beogradu seja glavnega odbora Jugoslovske nacionalne stranke. Sejo je vodil strankin predsednik Peter Živković, trajala pa je ves dan. Na koncu je bila soglasno sprejeta naslednja, od posebnega odseka sestavljena in predložena resolucija:

Glavni odbor JNS se je sestel 17. septembra t. l. k seji, na kateri je razpravljalo o notranjih razmerah in zunanjih odnosih kraljevine Jugoslavije. Spričo težav. nega mednarodnega položaja, v katerem se nahaja ves svet, se je posvetovalo o velikem preokretu v notranjem življenju naše države, ki je nastal z aktom od 26. avgusta t. l. pri čemer ga je izključno vodila skrb za bodočnost naroda in domovine. Po dolgi in vsestranski razpravi je prišel glavni odbor, ko je odobril v celoti poročilo izvršnega odbora JNS od 5. septembra t. l., soglasno do naslednjih zaključkov:

JNS se je ob priliki poslednjih volitev v narodno skupščino zavzela za politiko sporazuma ter je sodelovala v borbi za zmago te politike in s polno lojalnostjo doprinesla žrtve, ki jih je ta borba zahtevala. Razumevajoč sporazumno rešitev hrvatskega vprašanja kot edino možno pot in gledajoč v tem neodzivljivi državno potrebo, je JNS po volitvah nadaljevala iskreno sodelovanje v tej smeri. Prepričana o brezpogojni potrebi solidarnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev v obrambi skupne bodočnosti, je delala samo v interesu domovine v obeh težkih nevarnostih. Najvišji interesi monarhije in Jugoslavije zahtevajo odločitev zastrenih strankarsko političnih razprav in razdvojenosti ter imperativno nalagajo zbiranje vseh ustvarjajočih narodnih sil, da bi se mogli upreti tegobam sedanje težke dobe. Danes ves jugoslovskega narod s skrbjo, a z mirno odločnostjo motri in spremlja razvoj dogodkov v Evropi ter je čvrsto odločen — bodisi Srbli, bodisi Hrvatli, bodisi Slovence — da brani svobodo in neodvisnost svoje domovine do poslednje kaplje krvi, ako bi bila ogrožena od katerikoli strani.

JNS je čvrsto prepričana, da je bodočnost Jugoslavije odvisna samo od zavednosti in požrtvovalnosti njenih sinov, zaradi česar ne želi, da bi se v sedanjih resnih razmerah otvarjala borba o notranjih vprašanjih, vendar pa smatra za svojo patriotsko dolžnost, da neodvisno od ozkih strankarskih okvirov pokaže na naslednja dejstva, ki morejo biti usodne važnosti za vse narodno življenje.

(Nato sledi pet točk. Prva govori o tem, kako sta bila ustvarjena sporazum in banovina Hrvatska, ter v tej zvezi poudarja potrebo, da se uredi tudi ostali del Jugoslavije. Naslednje točke pa se glase:)

2. Ne glede na današnje režimsko kombinacijo, kateri daje osnovo in v kateri tvori glavno jedro Jugoslovska radikalna zadržanja, pozdravlja JNS dejstvo, da so zastopniki KDK z dr. Vladkom Mačkonom sprejeli upravljanje državnih po-

slav in prevzeli odgovornost za vodstvo državne politike, izjavljajoč pri tem slovesno, da je Jugoslavija najboljša jamstvo za neodvisnost in napredek Srbov, Hrvatov in Slovencev.

3. Izvajanje tega sporazuma naj bi odstranilo njegove nedostatke. Dolžnost izvrševalcev sporazuma je, da izdajo sklepe in spravi posebnih položaj banovine Hrvatske v sklad z najvažnejšimi interesi državne celote in splošne narodne solidarnosti na podlagi edino dopuščenega načela enakosti in ravnopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nihte več ne more zvrčati odgovornosti na jugoslovske nacionalizme, češ da je on zapreka in ovira za dokončno ureditev razmer v državi.

4. Tragični spopadi, ki pretresajo Evropo in ves ostali svet, ter resna skrb za varnost naroda nalagajo vsem rodoljubom sveto dolžnost, da očuvajo mir med narodom in onemogočijo vsakršna razburilna razpoloženja in pokrete. Jugoslovske nacionalisti, imajoč vedno pred očmi same Jugoslavije, ki stoji nad vsemi posebnimi vprašanji in interesi, in verujoč v zdravo moč naroda ter globoke nagone za narodno samobrambo, morajo zvesto služiti svojem kralju in svoji domovini ter morajo biti pripravljene na skrajne žrtve, da se olajša in pospeši mirna ureditev vseh odnosov v državi. S polno pravico pričakujejo, da bo sporazum postal trajen, dober in rešen edino tedaj, ko bo utrdil žive vero v usodno povezanost Srbov, Hrvatov in Slovencev in ko se bo razvilo in razširilo spoznanje in čustvo, da je Jugoslavija v celoti in v vseh svojih delih država in domovina vseh Srbov, vseh Hrvatov in vseh Slovencev.

5. JNS vedno zvesta oporoki velikega kralja Mučenika, motri vsa državna vprašanja izključno s stališča splošnih interesov celote ter veruje danes še prav posebno v svoja nacionalna načela in ideale. Zato je globoko prepričana, da bodo nove izkušnje zopet potrdile, kljub vsem pogreškom v preteklosti, neovržno resnico, da moreta biti edino jugoslovskega edinstvo in nedeljiva celota, pošteno in pravično izvedena, v kraljevini Jugoslaviji zanesljiv temelj resnične enakosti, ravnopravnosti, socialne pravičnosti in prave narodne solidarnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zato ni bilo nikdar bolj potrebno kakor danes očuvati neomajno vero, da je nezmagljiva in edino resna nacionalna misel, ki je da la Jugoslaviji življenje.

Glavni odbor JNS izraža svoje popolno zaupanje predsedniku stranke ter mu daje v duhu navedenih smernic proste roke za nadaljnje delo.

POLJSKO-RUSKA NARODNOSTNA MEJA

»Curzonova linija«

V svojih zgodovinskih točkah je pokojni prezident Zedinjenih držav Wilson zahteval tudi obnovu poljske pokrajine in ima izhod na morje. Na osnovi tega načela so strokovnjaki za mirovno konferenco izdelali predloge za poljske meje. Angleški strokovnjak lord Curzon, ki je veljal za najboljšega poznavalca vzhodne Evrope, je predlagal, naj bi se meja med Poljsko in Rusijo krila z mejo poljskega in ruskega narodnega ozemlja. Meja naj bi po njegovem šla skoro ravno od severa proti jugu, tako da bi mesta Grodno, Brest Litovsk in Lvov prišla pod Rusijo, mesta Bialistok, Lublin, Przemysl pa pod Poljsko.

Mirovna konferenca se je res izrekla za to »Curzonovo linijo«, Poljaki pa so se ji odločno uprli in zahtevali, da se meja potegne mnogo bolj proti vzhodu. Sklicevali so se pri tem na močne poljske otoke, ki so v tem ozemlju in pa na zgodovinsko pravico, ker so vse te pokrajine nekdanji pripadale Poljski.

Tako na mirovni konferenci ni prišlo do sporazuma in versakega mirovna pogodba je čl. 8.7 samo določila, da bo vzhodne poljske meje naknadno potegnili veleposlaniška konferenca, ki je imela nalogo izvesti mirovne določbe. Preden pa je veleposlaniška konferenca to nalogo glede Poljske izvršila, je prišlo do poljsko-ruske vojne, ki so jo Rusi izgubili. V mirovni

pogodbi z dne 18. marca 1921 so Poljaki potem dosegli meje, ki so jih imeli napram Rusiji do pretekle nedelje.

Vrhovni poveljnik nemške vojske

Po beograjski politiki posnemamo o vrhovnem poveljniku nemške vojske generalu Walterju v. Brauchitschu naslednje podatke:

General Brauchitsch je bil rojen v Berlinu 4. oktobra 1881 in je torej star 58 let. Kadetnico je absolviral leta 1900, ko je postal oficir. Eno leto je služil pri pehoti, nato pa je prešel v artilerijo. Med svetovno vojno je postal generalštabni major, po vojni pa je prešel v nemško polično vojsko, v kateri je služboval na raznih položajih. Leta 1931 je postal generalni major, kar odgovarja nekako našemu brigadnemu generalu. Dve leti kasneje je dobil komando prve divizije, 20. aprila 1936 pa je postal general artilerije, kar je približno enako činu našega armijskega generala. Dne 5. februarja 1938 je bil general Brauchitsch namesto umrlega generala Fritscha imenovan za poveljnika vse nemške vojske in obenem pritegnjen v novo ustanovljeni tajni kabinetni svet. Sedaj poveljuje vsem nemskim oboroženim silam.

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

Pehota pod zaščito tankov

Nemška pehota je izvršila napad na Varšavo pod zaščito svojih tankov

Dežela za Vislo

Industrijski in agrarni predeli okupirane Poljske

Visla, ki teče skozi Poljsko v vsej njeni širini od juga proti severu, deli to deželo v dve polovici, ki se zelo razlikujeta. Zapadni del obsega skoraj vso poljsko oboroževalno industrijo z njenimi surovinami, to je industrializirani del Poljske. Samo v južnem delu nekdanje avstrijske vzhodne Galicije ima zavoljo svojih petrolejskih vrelcev ter industrije, ki njihove proizvode predeluje, neki pomen za oboroževanje. Po zadnjih vesteh je tudi ta del del že zasedla nemška vojska. Skromni začetki tekstilne industrije na severu vzhodne Poljske, n. pr. v Bialystoku, nimajo dosti pomena.

Vzhodni del Poljske je potemtakem agrarni predel, toda narava ga je tudi za ta namen le skopo obdarila in tudi ljudje ga tako malo obdelujejo, da komaj krijejo svoje potrebe. Kjer je zemlja plodovitejša, kakor je v južnovzhodnem delu Galicije, ovira malo kmečko gospodarstvo vsak večji uspeh. Širni predeli srednje vzhodne Poljske, tako imenovano Podlesje, so močvirnati.

Od Grodna preko Lide, Baranovičev, Kovel in Vladimira Volinskega do Lvova so

same barine, peščene sipine, majhni borovi gozdovi, bežne njive ter enake vasi in mesta. Tu v resnici ni rezervovara za surovine in živila, a tudi ne za človeški material. Dežela je namreč zelo redko obljudena, na štirijski kilometer odpade ponekod povprečno 25 ljudi, drugod manj nego 50, docim znaša naseljenost vzdolž Visle 75 do 100 ljudi na štirijski kilometer, v zapadnejših predelih pa celo do 200. Razen tega predstavljajo večino vzhodno-poljskega prebivalstva Litevci, Belorusi in Malorusi.

Najmočnejši vojaški oporišči deželni onkraj Visle sta Brest Litevski in Grodno, toda dežela sama s svojo širino, zamočvirjenostjo in zapuščeno dajo, posebno v deževnem času, dosti prilike za učinkovit odpor proti sovražniku, ki se zanaša v prvi vrsti na motorizirano silo. Poti in železnice tukaj, razen v bivši Vzhodni Galiciji, tudi skoraj ni, rečni sistem pa je malo urejen za redno plovbo. Rusi so znali v ostalem vse nedostatke te dežele med prvo svetovno vojno pogostoma prav spretno izkoriščati za odpor proti nemškemu in avstrijskemu prodiranju.

Človeški želodec

Neki angleški zdravnik je objavil statistiko, koliko porabi človek s povprečnim veseljem do jedi v 50 letih. Zmerni jedci porabijo približno 25.000 kg živil, hudi jedci pa 50.000 do 60.000 kg.

To velja seveda za moške. Ženski tek je po cenitvah angleškega strokovnjaka povprečno za eno petino manjši. Posebno v povojnih letih jedo ženske zavoljo nesrečne tenke linije dosti manj, nego bi sploh morale.

Plinski generatorji za avtomobile

Odlok švedske vlade, ki odreja skrajno štednjo v potrošnji bencina, je na švedskem izzval velik prevrat v prevozništvu. Lastniki avtomobilov so začeli uvajati za pogon plinske generatorje.

Maršal Vorošilov,

vrhovni poveljnik ruske vojske, ki je v noči od sobote na nedeljo prestopila poljsko mejo

Vojni posvet

Državni kancelar Hitler se posvetuje s svojimi generali na poljskem bojišču

Angleški napad na Wilhelmshaven Piloti pripovedujejo svoje vtise

V londonskih listih objavljajo piloti angleških aeroplanov, ki so 4. septembra napadli nemško luko Wilhelmshaven. svoje vtise s tega poleta. Posadka napadalnih bombnikov je bila sestavljena iz Kanadcev, Novozelancev, Avstralcev in Angležev.

Piloti pripovedujejo da so leteli borih 30 m visoko nad nemškimi vojnimi ladjami, katere so bombardirali. Mornarji so begali po ladjah sem in tja. Med napadom se je dvignil v zrak samo en nemški dvokrovnik, pa še ta ni bil kaj prida.

Pri napadu na Kiel je bilo neko angleško letalo zadeto, a se je navzlic temu srečno vrnilo domov. V bližini angleške obale je letalsko eskadro napadlo šest nemških aeroplanov, vendar brez uspeha. Pojavila se je tudi nemška podmornica, ki pa se je, čim je uzrla angleške letalce, pogreznila v morje.

Angleži so leteli tudi nad Helgolandom, kjer jih niso nadlegovali niti aeroplani, niti protiletalski topovi.

Vratarica z bujno domišljijo Kako sta lahkoverna zakonca nasedla prepredeci sleparki

Signor Bardella iz Milana je s svojo mlado ženo iskal stanovanja. Nista našla nič primerne. Nazadnje sta pred neko hišo našli naletela na prijazno smehljivo vratarico in jo vprašala ali bi bilo morda v tej hiši kakšno majhno stanovanje prosto.

Vratarica je dejala, da bi bilo, z najlepšimi barvami je naslikala to stanovanje in je mladima človekoma svetovala naj hitro zagrabita. Stanovanja jima ta trenutek na žalost ne more pokazati, ker ima ključ upravitelj, ki stanuje drugje, lahko pa ji brez skrbi plačata 125 lir naplačila, obve-

stila ju bo takoj, kdaj si stanovanje lahko ogledata.

Bardella je plačal. Potem pa je zaman čakal na obvestilo, da si stanovanje lahko ogleda. Končno je odšel do tiste hiše, tam pa v svoje presenečenje ni našel vratarke, temveč vratarja, ki o vsej stvari ničesar ni vedel. V hiši sploh ni bilo prostega stanovanja... Potem se je izkazalo, da je bila prijazna vratarica samo pol dneva v službi. Krasno malo stanovanje je eksistiralo samo v njeni domišljiji, bilo pa ga ni drugje nikjer. In tudi nje sedaj nikjer ne najdejo.

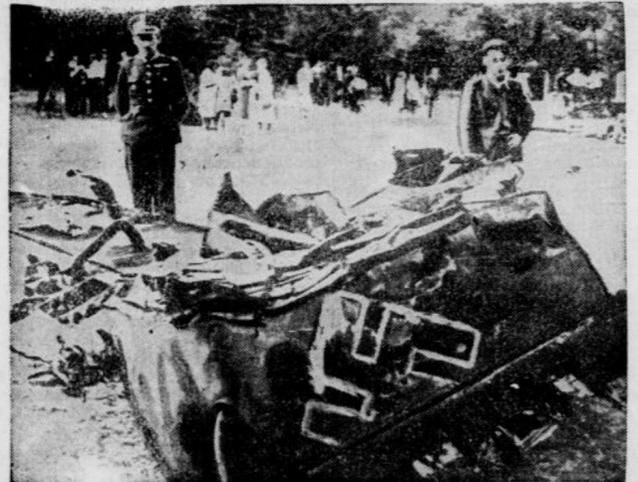
Prostovoljci v Kanadi

Prijave prostovoljcev v Kanadi za ekspedico na evropska bojišča se tako obilne, da je kanadska vlada sklenila odbiti vse prošnje družinskih očetov, ki imajo več nego štiri otroke.

Prvi ranjenci na Dunaju

Prvi štirje vlaki z nemškimi ranjenci s poljskega bojišča so te dni dospeli na Dunaj. Ranjenci so večinoma iz Ostmarke ter bodo ostali do svojega okrevanja v bližini svojih domačin.

Letala padajo...

Vojaški aeroplan, ki se je zrušil sredi ulice v Varšavi

Na Siegfriedovi liniji

Nemški vojaki opletajo vmesni prostor med Siegfriedovo črto in Maginotovo linijo z bodočo žico

Vsak dan 40 do 60 km

Vojni poročevalci nemške vojske, ki so pridržani Hitlerjevemu generalnemu štabu, poročajo, da je nemška vojska na Poljskem čisto prehodila 40, 50, da, celo 60 kilometrov na dan. Takšnih pohodov so bili vojaki zmožni celo potem, ko so bili že štirinajst dni na bojišču.

„Squalus“ v pristanišču

Iz Portsmoutha poročajo, da se je ameriškim ladjam posrečilo dvigniti ponesrečeno podmornico »Squalus« iz morskih globin. Zavlekli so jo v vojno pristanišče Portsmouth.

Poljaki na begu

40.000 beguncev na rumunski meji — Gneča v Černovicah in Zalesčikih

Na rumunsko-poljski meji so se v zadnjih dnevih odigravali pretresljivi prizori. Begunci so pritiskali iz Poljske z namenom, da bi se rešili v Rumunijo. Blizu štiriideset tisoč nesrečnikov je prispelo do tja. Večinoma so bile to žene in otroci.

Černovice so bile polne beguncev. Ulice so zatrpali blatni avtomobili in druga vozila, pokrita z debelim prahom. Rumunške obmejne oblasti pa so izvajale strogo kontrolo in niso pustile čez mejo nikogar, ki ni imel v redu potnih listin. Da uredi kočljivo vprašanje prestopa na rumunsko tla, je prispel v Černovice sam policijski šef Bukarešte Marinescu z višjimi uradniki.

Poljski mejni kraj Zalesčiki, ker se je nakopičilo na tisoče in tisoče beguncev, je majhno naselje, kjer imajo večino židovski prebivalci. Tja so se zatekli v zadnjih dneh tudi diplomatski zastopniki tujih držav pri poljski vladi. S seboj so vozili svoje arhive, kar ni dalo malo prtljage. Člani diplomatskih misij so pripovedovali, da je bil položaj na Poljskem zadnje dni strašen. Avtomobili diplomatskih zastopstev so se jedva prerili skozi goste procesije beguncev. Razume se, da ni šlo vse to brez zmede. V nekaterih krajih je zaradi vojnih posledic nastopilo pomanjkanje živil.

V enem mesecu štirikrat ded in babica

V enem samem mesecu sta gospod in gospa Bennettova iz Edmestowna v New Yorku štirikrat postala ded in babica, ker so vse štiri njune hčere v tem času dobile otroke. Vsaka izmed hčera je želela, da bi njena mati bila navzoča pri porodu. V prvih treh primerih je zadostovalo potovanje z železnico, pri četrti hčeri, ki živi v San Franciscu, pa je bila stvar tako nujna, da se je morala stara gospa Bennettova prvič v življenju zaupati letalu. Šlo je pa vse po sreči.

Pomanjkanje živil v Varšavi

Preko Amsterdama poročajo, da je dovoz živil v Varšavo že nekaj dni popolnoma ustavljen. Pritisnila je takšna gladovna stiska, da ubijajo ljudje pse in mačke. Od 7. ure zvečer do štirih zjutraj ne sme nihče na ulico.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Posledica zatemitvenih akcij v Angliji

Iz Anglije, pa tudi iz Nemčije poročajo, da se je število nesreč na ulicah zaradi nočnih zatemititev silno povečalo. V Londonu se je število nesreč potrojilo. Presečna pa dejstvo, da so skoro popolnoma prenehali vlomi. To je pripisati temu, da je bila stražniška služba na londonskih ulicah ojačena z 12 tisoč rezervnimi policisti.

Nič več konjskih dirk na Angleškem

Po nalogu londonske vlade so do nadaljnjega odpovedane vse konjske dirke v Angliji. Kinematografi smejo predvajati filme od 10. ure zjutraj do 22. zvečer.

Francozi proti oderuhom

Zaradi vojne se je v Parizu nekaj trgovcev umazalo z navijanjem cen za mase proti strupenim plinom. Oblast je takoj posegla vmes in oderuhe zaprla ter jim odvzela koncesije za trgovanje.

Učinek nemške bombe

V predmestju Varšave je bomba z nemškega aeroplana porušila hišo

A NEKDOTA

Švedski pesnik Karel Mihael Bellmann je bil tajnik kralja Gustava III. in vladar ga je zavoljo njegove sposobnosti zelo cenil. Nekoč je pesnik zavoljo nekega nespoštljivega odgovora padel v nemilost, pregnali so ga z dvora. Kralj pa mu je še potem pošiljal vsakovrstna dela na dom.

Nekega dne je Bellmann zvedel, da bo kralj ob določeni uri jahal mimo njegove hiše, pa mu je pripravil nenavaden prizor. Pesnik je bil naslonjen, namiljen po obrazu po vseh pravilih, skozi okno svoje stanovanja v prvem nadstropju, zunaj, na lestvi pa je stal brivec in mu strgal brado. Kralj je začuden obstal in vprašal:

»Za vraga, kaj pa pomeni to?«
»Moj brivec, veličanstvo,« je odgovoril pregnani pesnik mirno, »je padeč pri meni v nemilost, prepovedal sem mu vstop v hišo, toda falota ne morem pogrešati!«

Kralj se je tako zakrohotal, da je zdrknil s konja. Dobro je razumel namigljaj in Bellmann se je smel spet vrniti na dvor.

VSAK DAN ENA

»Kadar so se začeli pretepati s stolci — čemu niste stopili mednje?«
»Gospod sodnik zato, ker je stolov zmanj. kalo.«

(»Tidens Tegne«)